

Sygn. akt I ACz 359/17

POSTANOWIENIE

Dnia 29 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący : SSA Jan Kremer

Sędziowie: SA Andrzej Struzik (spr.)

SA Sławomir Jamróg

po rozpoznaniu w dniu 29 marca 2017 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko H. W.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

na skutek zażalenia powódki na orzeczenie zawarte w pkt II wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 20 grudnia 2016 r., sygn. akt I C 277/16

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSA Andrzej Struzik SSA Jan Kremer SSA Sławomir Jamróg

Sygn. akt I ACz 359/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy: w pkt I oddalił powództwo, a w pkt II zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 7217 zł tytułem kosztów procesu.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia w zakresie kosztów procesu Sąd I instancji podał, że jego podstawą prawną był art. 98 k.p.c., a zasądzona kwota objęła wynagrodzenie pełnomocnika (7200 zł) zgodnie z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 3 października 2016 r. oraz opłatę od pełnomocnictwa - 17 zł.

Powódka zaskarżyła w całości rozstrzygnięcie zawarte w pkt II wyroku i wniosła o jego zmianę poprzez nieobciążanie jej kosztami procesu na rzecz pozwanego.

Orzeczeniu zarzuciła nie zastosowanie wobec powódki przy orzekaniu o kosztach art. 102 k.p.c.

W uzasadnieniu podniosła, że odwołując darowiznę wobec pozwanego była przekonana o słuszności swojego roszczenia, a pozwany przyczynił się do powstania sporu, gdyż nie zareagował na przesłane mu pismo o odwołanie darowizny i nie zmienił swojego negatywnego postępowania. W dalszej kolejności powódka podjęła polemikę z merytorycznym rozstrzygnięciem, wskazując na szereg okoliczności, które przemawiały za słusnością jej powództwa.

Nadto, powódka wskazała na swoją bardzo trudną sytuację materialną i życiową. Podała, że ma 73 lata, nie ma żadnego majątku, jej jedynym dochodem jest świadczenie z ZUS w wysokości 1700 zł miesięcznie, które w całości jest przeznaczane na zaspokojenie jej podstawowych potrzeb, w tym zakup leków i pampersów, wyżywienie, udział w opłatach na utrzymanie domu. Jest osobą wymagającą pomocy osób trzecich z uwagi na niezdolność do samodzielnej egzystencji wywołaną całkowitym paraliżem ciała od pasa w dół, niedowładem rąk oraz szeregiem przewlekłych chorób, w tym cukrzycą i nadciśnieniem tętniczym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Wobec oddalenia powództwa niewątpliwie powódka w całości sprawę przegrała i odstąpienie od obciążania jej kosztami procesu mogłoby nastąpić wyłącznie przy uwzględnieniu art. 102 k.p.c. Zgodnie z tą regulacją w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może nie obciążyć kosztami strony przegrywającej. Powyższy przepis, realizujący zasadę słuszności, stanowi wyjątek od ogólnej reguły obciążania strony kosztami procesu, zgodnie z którą strona przegrywająca sprawę jest zobowiązana zwrócić przeciwnikowi, na jego żądanie, wszystkie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.). Przepis art. 102 k.p.c. nie konkretyzuje przypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi. Odstąpienie od obciążenia strony przegrywającej sprawę kosztami procesu poniesionymi przez jej przeciwnika procesowego, jest możliwe jedynie w sytuacji szczególnej, gdy takie obciążenie byłoby niesłuszne i niesprawiedliwe, rażąco niezgodne z zasadami słuszności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2011 r., II CZ 203/10, LEX nr 738399). Do „wypadków szczególnie uzasadnionych” należą zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zalicza się sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, drugie natomiast dotyczą sytuacji majątkowej i życiowej strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się wyłącznie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2011 r., IV CZ 111/11, LEX nr 1119554, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, LEX nr 564753). Podkreślić też należy, że zastosowanie art. 102 k.p.c. opiera się na dyskrecjonalnej władzy sędziego, a kontrola instancyjna w tym zakresie jest ograniczona i może prowadzić do zmiany rozstrzygnięcia o kosztach procesu wyjątkowo, gdy dokonana przez Sąd I instancji ocena okaże się oczywiście dowolna i pozbawiona podstaw (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 18 kwietnia 2013 r., III CZ 75/12, LEX nr 1353220; z dnia 5 października 2012 r., IV CZ 63/12, LEX nr 1232814 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 12 grudnia 2014 r., I ACa 1290/14, LEX nr 1665794).

Odwołując się do zaprezentowanych wyżej poglądów, które Sąd Apelacyjny w obecnym składzie podziela, brak było dostatecznych podstaw do przyjęcia, że dokonana przez Sąd I instancji ocena była oczywiście dowolna i pozbawiona podstaw. W zażaleniu powódka w istocie w dużej mierze polemizuje z rozstrzygnięciem merytorycznym sądu, którego nie zaskarżyła jednak apelacją. Wprawdzie powołuje się na swoje przekonanie co do słuszności roszczenia, ale niewątpliwie zdecydowana większość osób, które występuje na drogę sądową takim subiektywnym przekonaniem się kieruje, podejmując jednak ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, a z czym wiąże się także obowiązek zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi (art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Z takim ryzykiem powódka musiała się liczyć, gdyż od wszczęcia sprawy była w niej reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika. W okolicznościach niniejszej sprawy nie ma podstaw by przyjąć, że takie subiektywne przekonanie było usprawiedliwione zważywszy na motywy zawarte w uzasadnieniu wyroku i brak zaskarżenia go apelacją. Niewątpliwie sytuacja materialna i zdrowotna powódki jest zła. Z tego powodu została też powódka zwolniona od kosztów sądowych w całości postanowieniem z dnia 25 lutego 2016 r. Jak wskazano jednak wyżej takie powody byłyby niewystarczające dla odstąpienia od obciążania powódki kosztami procesu. W związku z brakiem w zażaleniu jakichkolwiek innych zasadnych wskazań mających uzasadniać zastosowanie w sprawie zasady słuszności (poza sytuacją materialną i zdrowotną powódki) oraz kierując się dyrektywą wyjątkowej możliwości zmiany

orzeczenia Sądu I instancji w tym zakresie, Sąd Odwoławczy nie znalazł podstaw do odstąpienia od ogólnych reguł orzekania o kosztach procesu, uwzględniających jego wynik.

Z przytoczonych wyżej względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji postanowienia w oparciu o art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

SSA Andrzej Struzik SSA Jan Kremer SSA Sławomir Jamróg